

ИЗБРАНА БИБЛИОГРАФИЯ НА ПРОФ. Д-Р ПЛАМЕН ПАВЛОВ

SELECTED BIBLIOGRAPHY OF PROF. PhD PLAMEN PAVLOV

ДОКТОРСКА ДИСЕРТАЦИЯ

България, Византия и куманите (седемдесетте години на XI – първите десетилетия на XIV в.). Кандидатска/ докторска дисертация. В. Търново, 1991, -302 с. (Защитена на 4 юли 1991 г.). COBISS.BG-ID 1255415780

Автореферат. България, Византия и куманите (седемдесетте години на XI – първите десетилетия на XIV в.). – Велико Търново, 1991, -22 с.

КНИГИ, УЧАСТИЕ В КОЛЕКТИВНИ МОНОГРАФИИ, УЧЕБНИЦИ И УЧЕБНИ ПОМАГАЛА, ЕНЦИКЛОПЕДИЧНИ ИЗДАНИЯ

Документи за политическата история на средновековна България (XII – XIV в.). В. Търново, ВТУ „Кирил и Методий“, 1989, -170 с. (в кол. с Ив. Лазаров и Ив. Тютюнджиев).

Лекции по българска история, част I (680 г. – XVII в.), В. Търново, 1991, -170 с. (в кол. с Ив. Лазаров и Ив. Тютюнджиев).

Лекции по българска история, част II (XVIII в. – 1944 г.). В. Търново, 1991, -202 с. (в кол. с Ив. Лазаров, Ив. Тютюнджиев и М. Палангурски).

Османските турци и краят на средновековна България (Нова хипотеза за гибелта на Видинското царство). В. Търново, 1991, -40 с. (в съавт. с Ив. Тютюнджиев).

Българската държава и османската експанзия (1369 – 1422). В. Търново, 1992, -90 с. (в съавт. с Ив. Тютюнджиев).

Документи за политическата история на средновековна България (XII – XIV в.). Второ, преработено изд. В. Търново, изд. „Аста“, 1993, -156 с. (в кол. с Ив. Лазаров и Ив. Тютюнджиев).

Княз Пресиан II (Последният владетел на Първото българско царство и претендент за византийския престол). В. Търново – Стара Загора, изд. „Шибилев“, 1993, -47 с.

Кратка история на българския народ. София, изд. „Просвета“, 1993, -280 с. ISBN 954-01-0281-2 (в кол. с Ив. Лазаров, Ив. Тютюнджиев и М. Палангурски).

Кой кой е в средновековна България? (Исторически справочник). София, изд. „Просвета“, 1994, -400 с. ISBN 954-01-0476-9 (в кол. с Й. Андреев и Ив. Лазаров).

Хронологична енциклопедия на света. Т. VI. (Византия и „византийският свят“). В. Търново, изд. „Елпис“, 1995, -752 с. ISBN 954-557-003-X В интернет: http://www.electronic-library.org/books/Book_0023.html (в кол. с В. Тъпкова-Заимова и Д. Димитров).

История на България, ч. I (VII – XVIII в.). В. Търново, изд. „Слово“, 1995, -160 с. ISBN 954-439-370-6 (в кол. с Ив. Лазаров и Ив. Тютюнджиев).

История на България, ч. II (XVIII в. – 1947 г.). В. Търново, изд. „Слово“, 1996, -213 с. ISBN 954-439-415-X (в кол. с Ив. Лазаров, Ив. Тютюнджиев, М. Палангурски).

Кратка стопанска история на България. В. Търново, 1996, -223 с. (в кол. с Ив. Тютюнджиев, Ив. Лазаров, П. Петков, М. Палангурски, Л. Дончева).

Светът след Иисус (От I в. пр. Хр. до Първата световна война). В. Търново, изд. „Gaberoff“, 1999, -1376 с. ISBN 954-9607-81-X (в кол. с В. Тъпкова-Заимова, А. Пантев, К. Тодоров, Б. Гаврилов, Д. Димитров, С. Марков, А. Садулов, Ив. Габеров).

Кой кой е в средновековна България? (Второ, допълнено изд), София, изд. „П. Берон“, 1999, -418 с. ISBN 954-402-047-0 (в кол. с Й. Андреев и Ив. Лазаров).

Залезът на Първото българско царство (1015 – 1018). София, АИ „Проф. М. Дринов“, 1999, -96 с. ISBN 954-9607-09-7 В интернет: http://electronic-library.org/books/Book_0083.html и http://electronic-library.org/books/Book_0083.html

Български енциклопедичен речник (1999 – 2000). Второ, преработено и допълнено издание. В. Търново, изд. „Gaberoff“, 1999, -1328 с. ISBN 954-9607-11-9 (в кол. с И. Антонова, Ив. Габеров, Ал. Грозев, Т. Спространов, Е. Розов).

Световната България. София, ИК „Светлоструй“, 2000, -32 с. ISBN 954-9866-16-5 (в съавт. с Й. Янев).

История на България (Учебник за зрелостници и кандидат-студенти). В. Търново – София, АИ „Проф. М. Дринов“ и изд. “Gaberoff”, 2000, -328 с. (в кол. с В. Гюзелев, Ив. Лазаров, Ив. Тютюнджиев, Л. Спасов, М. Палангурски, Д. Саздов).

Българите/ The Bulgarians. София, „Тангра/ТанНакРа“, 2000, -133 с. ISBN 954-9717-14-3 (в кол. с гл.ред. Ал. Фол, на бълг. и англ. ез.).

Бунтари и авантюристи в средновековна България. В. Търново, 2000, -200 с. ISBN 954-427-423-5 Електронно изд. – Варна, „Литернет“, 2005: http://litternet.bg/publish13/p_pavlov/buntari/content.html COBISS.BG-ID 1036170212

Невероятният град Велико Търново – XXI в./ Veliko Turnovo – the incredible Town. В. Търново, изд. „Босилков“, 2001, -80 с., на бълг. и англ. ез. ISBN 954-90922-1-0 (в кол. с Л. Босилков).

Българите. Атлас/ The Bulgarians. Atlas. София, „Тангра/ТанНакРа“, 2001, -277 с. (на бълг. и англ. ез.) ISBN 954-9942-22-8 и 954-9942-19-8 (в кол. под общата ред. на Ал. Фол).

Кубрат, владетелят на Старата Велика България. София, изд. „Светлоструй“, 2001, 15 с.

Българска история, ч. I. Кратък справочник (Древност, Средновековие, османско владичество, до края на XVII в.). София, изд. „Светлоструй“, 2001, -63 с. ISBN 954-9866-23-8

История (8. клас). София, изд. „Просвета“, 2002 (2006), -187 с. ISBN 954-01-1299-0 (в кол. с Ал. Николов, Д. Делев и М. Босева).

Българска история, ч. II. Кратък справочник (Българско Възраждане: XVIII в. – 1878 г.). София, изд. „Светлоструй“, 2002, -63 с. ISBN 954-9866-32-7 (в кол. с Л. Спасов)

Istoria Bulgariei. București, Ed. “Korint”, 2002, 189 с. ISBN 973-653-233-X (в кол. с Й. Янев и Д. Каин).

Българи, италианци, Ватикана/ Bulgari, Italiani, Vaticano. София, „Тангра/ТанНакРа“, 2002 ISBN 954-9942-36-6 (в кол. с Б. Димитров и А. Марчевски) (на бълг. и итал. ез.).

Съвременна българска енциклопедия. В. Търново, изд. "Gaberoff", 2003, -1432 с. ISBN 954-9607-81-X (в кол. с И. Антонова, Ив. Габеров и др.).

Българи и араби. София, „Тангра/ТанНакРа“, 2003, -167 с. ISBN 954-9942-51-1 (в кол. с К. Цонев, С. Евстатиев, А. Стоилова, М. Нуридин, М. Цонева, В. Кънев) (на бълг. и араб. ез.).

Българите и американците/ The Bulgarians and the Americans. София, „Тангра/ТанНакРа“, 2003, -207 с. ISBN 954-9942-53-8 (в кол. с Тр. Митев, П. Шопов, М. Карамихова и Д. Майкъл-Кристофър, под общата ред. на Ал. Фол) (на бълг. и англ. ез.).

Кратка история на българския народ. В. Търново, „Ровита“, 2004, -384 с. ISBN 954-8914-17-4 (в кол. с Ив. Лазаров, Ив. Тютюнджиев, М. Палангурски).

Подбрани извори за българската история, т. II (Българските държави и българите през Средновековието). София, „Тангра/ТанНакРа“, 2004, -488 с. ISBN 954-9942-40-6 (в кол. с Г. Бакалов, Г. Владимиров, Д. Илиева и В. Мичева).

Православни български манастири. В. Търново, изд. "Gaberoff", 2004 (на бълг., англ., рус., нем. ез.). Също: Български манастири (CD, текстове -90 с.). В. Търново, изд. "Gaberoff", 2005 (на бълг., англ., фр., нем. и рус. ез.).

Кратка история на България. Кърджали, изд. „Родина“, 2005, -272 с. ISBN 954-8969-69-6 (в кол. с Л. Спасов).

A bolgarok rovid tortenete. Budapest, Ed. "Napkut", 2005, -152 с. ISBN 963-8478-00-4 (в кол. с Й. Янев).

Търновските царици. В. Търново, „Дар-РХ“, 2006, 88 с. ISBN 954-9489-04-3 COBISS.BG-ID 1242475748

Търновски светци и чудотворци. Варна, изд. „Славена“, 2006, -47 с. ISBN 978-954-579-54-59

Кратка история на българския народ (CD). София, ИК „Труд“ и „24 часа“, 2006 (в кол. с Ив. Лазаров, Ив. Тютюнджиев и М. Палангурски).

История и цивилизация (5. клас). София, изд. „Просвета“, 2006, -116 с. ISBN 954-01-1868-9 (в кол. с Р. Гаврилова и Р. Кушева).

България – люлка на европейската цивилизация. София, изд. „Борина“, 2007, -255 с. Отделни издания на бълг., англ., фр., нем., рус. ез. ISBN 954-500-175-5 COBISS.BG-ID 1242957284

Ставропигиалният Рилски манастир. София, „Арх & Арт“, 2008, -66 с. ISBN 978-954-8931-42-7 (в кол. с Н. Тулешков).

Българското Средновековие: познато и непознато. В. Търново, ИПК „Абагар“, 2008, -256 с. ISBN 978-954-427-796-3 COBISS.BG-ID 1229175012
На сайта на Университетска библиотека на СУ „Св. Климент Охридски“:
<http://digilib.nalis.bg/dspviewerb/srv/viewer/>

Българската писменост – европейски феномен. София, изд. „Борина“, 2008, -80 с. Отделни издания и на англ., рус., нем., фр. ез. ISBN 978-954-500-192-5 (в кол. с А. Орачев и Ант. Ханджийски).

Подбрани извори за българската история, т. III (Българските земи под османска власт. Българското Възраждане). София, „Тангра/ТанНакРа“, 2008, -631 с. ISBN 954-9942-40-6 (в кол. с Хр. Матанов, Пл. Митев, Д. Илиева, Б. Петрунова, В. Мичева, Ив. Войников, К. Николова).

100 неща, които трябва да знаем за историята на България, кн. 1 (Праистория, Античност, Средновековие). София, изд. „Световна библиотека“, 2008, -79 с. ISBN 954-8615-80-0

100 неща, които трябва да знаем за историята на България, кн. 2 (Вековете на османското робство). София, изд. „Световна библиотека“, 2008, -80 с. ISBN 954-8615-81-9

България и българите (Кратка история). София, изд. „Борина“, 2009, -111 с. Отделни издания на бълг., англ., фр., нем., рус., итал., исп. ез. ISBN 978-954-500-214-4 COBISS.BG-ID 1236308708

История и цивилизация (8. клас). София, изд. „Аз Буки – Просвета“, 2009, -187 с. ISBN 978-954-360-004-5 Отделни издания на англ., фр. и нем. ез. за 9-и клас на езиковите гимназии (в кол. с Ал. Николов и М. Босева).

Македония – земя българска. София, изд. „Световна библиотека“, 2009, -82 с. ISBN 978-954-574-005-3 (в кол. с Л. Спасов).

Българските царици, владетелки и принцеси. София, изд. „Световна библиотека“, 2009, -80 с. ISBN 978-954-574-009-1

Съвременна българска енциклопедия (пето, допълнено и преработено издание), т. I–II. В. Търново, изд. “Gaberoff”, 2009, 1440 с. (в кол. с И. Антонова, Ив. Габеров и др.).

Спартак – синът на Древна Тракия. София, „Тангра/ТанНакРа“, 2009, -174 с. (на бълг. и англ. ез.). ISBN 978-954-378-024-2 COBISS.BG-ID 1234375140 (в кол. със Ст. Димитров).

Подбрани извори за българската история, т. IV, кн. 2 (Българската държава и българите, 1947 – 2008 г.). София, „Тангра/ТанНакРа“, 2009, -399 с. ISBN 978-954-378-056-3 (в кол. с Г. Марков, А. Рабаджийска и др.).

Българи светци. София, „Тангра/ТанНакРа“, 2010, 271 с. ISBN 978-954-378-064-8 COBISS.BG-ID 1234361316 (в кол. с Хр. Темелски).

Българите и французите / Les Bulgares et les Français. София, „Тангра/ТанНакРа“, 2010, -272 с. ISBN 978-954-378-073-0 (в кол. с Р. Заимова, В. Вачкова и Д. Вачков) (на бълг. и фр. ез.).

Забравени и неразбрани (Събития и личности от Българското средновековие). София, „Сиела“, 2010, -397 с. ISBN 978-954-28-0787-2 COBISS.BG-ID 1236175076

Историята – далечна и близка. В. Търново, ИПК „Абагар“, 2010, -344 с. ISBN 978-954-427-913-4 COBISS.BG-ID 1235621348

Стопанска история на България. В. Търново, „Ровита“, 2011, -204 с. ISBN 978-954-8914-25-3 (в кол. с Ив. Тютюнджиев, Ив. Лазаров, М. Палангурски, Ал. Костов, Ив. Русев).

История на България (Енциклопедия за малки и пораснали деца). София, „Световна библиотека“, 2011, -160 с. ISBN 978-954-574-055-8 (в съавт. с Р. Манджукова).

Византия и византийският свят. София, „Просвета“, 2011, -474 с. ISBN 978-954-01-2427-8 (в кол. с В. Тъпкова-Заимова и Д. Димитров).

Пловдив – хилядолетният град. София, „Борина“, 2012, -32 с. Отделни издания на бълг., англ., фр., нем., исп., итал. ез. ISBN 978-954-500-248-9

Кой кой е в средновековна България? (Трето, основно преработено и допълнено издание). София, „Изток – Запад“, 2012, -720 с. ISBN 978-954-619-152-012-1 COBISS.BG-ID 1246206948 (в кол. с Й. Андреев и Ив. Лазаров)

Бележити българи. (Съст. и отг. редактор на цялата поредица от 10 тома – Пл. Павлов). Т. I. (Световни имена от нашите земи). София, „Световна библиотека“, 2012, -159 с. ISBN 978-954-574-081-7

Бележити българи. Т. II. (Първото българско царство). София, „Световна библиотека“, 2012, -159 с. ISBN 978-954-574-082-4

Бележити българи. Т. III. (Византийското владичество и Второто българско царство). София, „Световна библиотека“, 2012, -159 с. ISBN 978-954-574-083-1

Бележити българи. Т. IV. (В сянката на азиатската деспотия). София, „Световна библиотека“, 2012, -159 с. ISBN 978-954-574-084-8

Бележити българи. Т. V. (Българското Възраждане – от Паисиевата история до Кримската война). София, „Световна библиотека“, 2012, -159 с. ISBN 978-954-574-085-5

Бележити българи. Т. VI. (Българското Възраждане – пътят към Свободата). София, „Световна библиотека“, 2012, -159 с. ISBN 978-954-574-086-2

Бележити българи. Т. VII. (От Освобождението до Независимостта). София, „Световна библиотека“, 2012, -159 с. ISBN 978-954-574-087-9

Бележити българи. Т. VIII. (За обединение на разпокъсаното Отечество). София, „Световна библиотека“, 2012, -159 с. ISBN 978-954-574-088-6

Бележити българи. Т. IX. (Между двете световни войни). София, „Световна библиотека“, 2012, -159 с. ISBN 978-954-574-089-3

Бележити българи. Т. X. (От Втората световна война до днес). София, „Световна библиотека“, 2012, -159 с. ISBN 978-954-574-090-9

Арбанаси и църквата „Рождество Христово“. София, „Борина“, 2013, -32 с. Отделни издания на бълг., англ., рус., фр., нем., итал., исп. ез.) ISBN 978-954-500-281-6 (в съавт. с Х. Вачев).

Българска национална история. Т. II. (Древните българи, Старата Велика България и нейните наследници в Източна Европа през Средновековието). В. Търново, ИПК „Абагар“, 2013, -448 с. ISBN 978-619-168-

060-3 (в кол. с Р. Рашев, Г. Атанасов, Ж. Войников, Г. Владимиров, отг. ред. Пл. Павлов).

София (Пътеводител). София, „Тангра/ТанНакРа“, 2014, -307 с. (предговор, автор на историческата част Пл. Павлов).

Векът на цар Самуил. София, „Изток – Запад“, 2014, -232 с. ISBN 978-619-152-502-7

Всичко българско и родно. (Христоматия за деца.) Русе, изд. „Парнас“, 2014, -239 с. ISBN 978-954-8483-30-8 (в кол. с Н. Петрова и Пл. Абаджиев).

Българска национална доктрина (Проект). София, 2015, -275 с. ISBN 978-954-621-248-1 (в кол. с Гр. Велев и др.).

Българска национална история. Т. III. Първото българско царство (680 – 1018). В. Търново, ИПК „Абагар“, 2015, -811 с. ISBN 978-619-168-142-6 (в кол. с Г. Атанасов и В. Вачкова, съст. и отг. ред. Пламен Павлов).

Високи Западни Родопи: Батак – Девин – Доспат. София, „Борина“, 2015, -159 с. Отделно издание и на англ. ез. ISBN 978-954-500-303-5 (в кол. с Д. Чешмеджиев).

Работни материали по история и цивилизация за 7. клас. Европейско средновековие. София, „Просвета“, 2016, -36 с. (в кол. с Ал. Николов и М. Босева).

Българи и турци. София, „Тангра/ТанНакРа“, 2016, -383 с. ISBN 978-954-378-141-6 (в кол. с И. Тодев, Хр. Матанов и др.).

Българите торлаци. София, „Тангра/ТанНакРа“, 2017, -241 с. ISBN 978-954-378-148-5 (в кол. с Р. Иванов, А. Комитска и А. Каменова-Борин).

Левски – другото име на Свободата. София, „А & Т Publishing“, 2017 (второ изд. 2018), -416 с. ISBN: 978-619-7106-48-0 - COBISS.BG-ID 1287366116

Хаджи Станьо Врабевски и Тетевенският революционен комитет. София, Фондация „Българска памет“, 2017, -52 с. ISBN 978-619-7447-00-2 COBISS.BG-ID 1285247972 (в кол. с Пл. Митев).

История и цивилизации (6. клас). София, „Просвета“, 2017, -136 с. ISBN 978-954-01-3394-2 (в кол. с Ал. Николов, Р. Гаврилова и М. Босева).

Книга за учителя. История и цивилизация (6. клас). София, „Просвета“, 2017, -123 с. ISBN 978-954-01-3490-1 (в кол. с М. Босева, Ал. Николов и Р. Гаврилова).

Асеневци/ Asen Dynasty. София, изд. „Класика и стил“, 2018, -107 с. (на бълг. и англ. ез.) ISBN 978-954-327-120-7 COBISS.BG-ID 1285698532

Човекът и обществото (3. клас). София, „Просвета“, 2018, -112 с. ISBN 978-954-01-3591-5 (в кол. с М. Босева, Цв. Пейкова, П. Първанова) .

Човекът и обществото (4. клас). София, „Просвета“, 2019, -69 с. ISBN 978-954-01-XXXX-X (в кол. с М. Босева, Цв. Пейкова, П. Рангелова).

Алманах. История на българщината. София, „А & Т Publishing“, 2019, -341 с. ISBN 978-619-188-321-9 (в кол. с М. Палангурски).

Династията на Крум. София, „БИ’93“, 2019, -416 с. ISBN 978-619-7496-40-6 COBISS.BG-ID-46742024

История и цивилизации (10. клас). София, „Просвета“, 2019, -279 с. ISBN 978-954-3910-4 (в кол. с Р. Гаврилова, В. Янчев, Л. Огнянов, М. Бенова, М. Босева, К. Славчев).

Забравеното Средновековие. София, „БИ’93“, 2019, -303 с. ISBN 978-619-7496-14-7

История и цивилизации (5. – 7. клас). Учебно помагало за подпомагане на обучението в чужбина. София, „Просвета“, 2019, -180 с. ISBN 978-954-013-944-9 (в кол. с Д. Ботева-Боянова, Р. Гаврилова, В. Янчев, М. Груев, М. Босева, В. Александрова).

Момчил – „родопският цар“. Варна, изд. „Славена“, 2020, -70 с. ISBN 978-619-190-171-5 (в кол. с Н. Овчаров).

„Първите дами“ на средновековна България. София, „БИ’93“, 2020, -256 с. ISBN 978-619-749-656-7 COBISS.BG-ID-47001864

За официалния език на Република Северна Македония. София, АИ „Проф. Марин Дринов“, 2020, -68 с. Отделно изд. и на англ. ез. В интернет: <http://www.bas.bg/wp-content/uploads/2020/05/Za-oficialnia-ezik-na-Republika-Severna-Makedonia-Online-Pdf.pdf> ISBN 978-619-245-042-7 COBISS.BG-ID-44168712 (в кол. с А. Кочева и др.).

Анти-Бай Ганьо. (Книга за българите.) София, „Тангра/ТанНакРа“, 2020, -202 с. ISBN 978-954-378-169-0 (в кол. с Ал. Фол, Г. Бакалов, Б. Димитров, Н. Овчаров и др.).

300 неща, които трябва да знаем за историята на България. София, „Световна библиотека“, 2020, -256 с. ISBN 978-954-574-237-8 (в кол. с Л. Спасов).

Алманах. По следите на България. София, изд. „А & Т Publishing“, 2021, -302 с. ISBN 978-619-91642-2-8 (в кол. с Л. Спасов).

Моята България (Учебно помагало по история и цивилизации, 5. – 12. клас). София, изд. „Просвета“, 2021, -165 с. ISBN 978-954-01-4117-6 (в кол. с В. Вачкова, Л. Любенова, Пл. Митев, Д. Вачков).

Моята България (Учебно помагало по история и цивилизации, 5. – 12. клас) (първо, допълнено издание). София, изд. „Просвета“, 2021, -207 с. (в същия кол.).

Македония – Историческата истина. София, „Световна библиотека“, 2021, -223 с. ISBN 978-954-574-252-1 (в кол. с Л. Спасов).

Златната Орда и българите. София, Сдружение „Българска история“, 2021 (второ, преработено и допълнено издание), -192 с. ISBN 978-619-7496-90-1 (в кол. с Г. Владимирев).

България и Македония: История и политика. Първа част (Един народ). София, Македонски научен институт – „Тангра ИК“, 2021, -518 с. ISBN 978-619-91801-1-2. Отделно издание и на англ. ез. (в кол. под ред. на Г. Марков).

Илюстрирана история на средновековна България. София, изд. „Уникарт“, 2022, -119 с. ISBN 978-619-7629-12-5 (в кол. с Н. Овчаров).

Проф. Пламен Павлов е автор на още над 400 статии, студии, отзиви и рецензии в научната периодика, на стотици научнопопулярни статии, публицистика, текстове за изложби, интервюта у нас и в чужбина, както и на две книги с поезия. Автор е на поредица от статии, които излизат всеки петък във в. „Труд“ (над 300 от 2018 г. насам), на рубрики в сайтовете „Фрог нюз“ (2013 г.) и „Дебати“ (2017–2018 г.), автор и водещ е на предаването за история и култура „Час по България“ на Национална

телевизия СКАТ (над 1000 от 2003 г. до днес), автор и водещ е на „Студио за история и култура“ на националната радиомрежа на Информационна агенция „Фокус“ (2005 – 2008 г.), сценарист и консултант е на документални филми на историческа тематика и за българските общности в чужбина на БНТ (с режисьор Константин Чакъров), „Дестинация БГ“ (с режисьор Лъчезар Костов) и др. Консултант е на постановките на Софийската опера и балет „Борислав“ (от Маестро Георги Атанасов), „Борис Годунов“ (от Модест Мусоргски) и операта оратория „Светите Кирил и Методий“ (от Живка Клинова) с режисьор Пламен Карталов.

СТУДИИ. СТАТИИ

1983

Иван Русина – български военачалник и политически деец от първата половина на XIV в. // *Известия на Института за военна история* (приложение на сп. Военноисторически сборник), 1983, 36, с. 223–232.

Древноруските бродници в българската история (XII – XIII в.). // *Сб. Българо-украински връзки през вековете*. София, 1983, с. 219–237.

1985

Чужди извори за ролята на Търновград в международните отношения. // *Велико Търново в историческата съдба на българския народ*. Велико Търново, 1985, с. 48–60 (в съавт. с Ив. Тютюнджиев).

Към социално-психологическата характеристика на въстанието начело с Петър и Асен и действията на българската армия (1186 – 1196). // *Юбилеен сборник на възпитаници на ВТУ „Кирил и Методий“* (Исторически факултет). Т. I. Велико Търново, 1985, с. 203–210.

1986

За руското присъствие на Долни Дунав и българо-руските връзки през XI – XII в. // *Добруджа*, 1986, 6, с. 11–20.

1987

По въпроса за заселванията на кумани в България през XIII в. // *Втори международен конгрес по българистика*. Доклади. Т. 6. София, 1987, с. 629–637.

Монголо-татари на българска военна служба в началото на XIV в. // *Военноисторически сборник*, 1987, 2, с. 112–120.

Българо-куманските отношения през XII – XIII век в светлината на някои слабо известни извори. // *Сборник материали от юбилейната научна сесия по случай 75-годишнината на чл.-кор. Ал. Бурмов*. В. Търново, 1987, с. 24–33.

1988

Падането на България под османска власт. (Проблеми на периодизацията.) // *Военноисторически сборник*, 1988, 4, с. 3–15 (в съавт. с Ив. Тютунджиев).

Куманите във военната история на България (1186 г. – краят на XIII в.). // *Научни трудове на ВНВУ „Васил Левски“*, 1988, 2, с. 179–185.

1989

България, Византия и мамлюкски Египет през 60-те и 70-те години на XIV в. // *Исторически преглед*, 1989, 3, с. 15–24.

България, „Златната орда“ и куманите (1242 – ок. 1274 г.). // *Векове*, 1989, 2, с. 24–33.

1990

Куманите в общественно-политическия живот на средновековна България (1186 г. – началото на XIV в.). // *Исторически преглед*, 1990, 7, с. 16–26.

За ролята на куманите в българската военна история. // *Военноисторически сборник*, 1990, 6, с. 14–23.

1991

Теодор Светослав, Ногай и търговецът Пандолеон. // *Историко-археологически изследвания (в памет на проф. Станчо Ваклинов)*. В. Търново, 1991, с. 121–130.

1992

Средновековна България и куманите. Военнополитически отношения (1186 – 1241). // *Трудове на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“*, 1989, 27, кн. 3.: История. В. Търново, 1992, с. 7–61.

Просопографски бележки за български военачалници от XII – XIII в. // *Военноисторически сборник*, 1992, 5, с. 3–16.

Патриарх Йоаким III, хан Чака и цар Теодор Светослав. // *Духовна култура*, 1992, 6, с. 27–33.

За етапите на османското завоевание на българската държава (1370-1397). // *Турските завоевания и съдбата на балканските народи, отразени в исторически и литературни паметници от XIV – XVIII в.* София – В. Търново, 1992, с. 57–67 (съавт. Ив. Тютюнджиев).

Власт и авторитет в средновековой Болгарии XII – XIV вв. (В контексте влияния Византии.) // *Byzantinoslavica* (Praha), 1992, LIII, fasc. 2, с. 228–232 (съавт. Ив. Лазаров).

Бележки за някои личности от Българското средновековие с оглед историята на Добруджа през XI – XIII в. // *Добруджа*, 1992, 9, с. 169–177.

Бележки за българското етническо и политическо присъствие в междуречието на Дунав и Днестър през XII – XIV в. // *Българите в Северното Причерноморие*. Т. I. В. Търново, 1992, с. 57–69.

1993

Северните „варвари“ и Черноморието. // *Българите в Северното Причерноморие*. Т. II. В. Търново, 1993, с. 21–29 (съавт. В. Тъпкова-Займова).

Пресиан – български канартикин и претендент за византийския престол. // *Studia mediaevalia et protobulgarica europensia* (В чест на 90-годишнината на чл.-кор. проф. Веселин Бешевлиев). В. Търново, 1993, с. 93–103.

Две бележки към „Беседа на недостойния презвитер Козма срещу новопоявилата се зла ерес на Богомил“. // *Преслав*. Т. 4. София, 1993, с. 225–239.

Военачалниците на цар Самуил. // *Военноисторически сборник*, 1993, 6, с. 5–19.

Борис II (Опит за ново тълкуване на династичните проблеми в Преславския двор при цар Петър). // *Преслав*. Т. 5. София, 1993, с. 46–51.

1994

Теодор Светослав, Ногай и търговецът Пандолеон. // *Историко-археологически изследвания* (В памет на проф. д-р Станчо Ваклинов). В. Търново, 1994, с. 177–186.

Родът на Стоян Прочелник – български болярски род в Молдова през XIV – XV в.? // *Българите в Северното Причерноморие*. Т. III. В. Търново, 1994, с. 107–112.

Преминаването на татарската армия през България (1241 – 1242 г.). // *Военноисторически сборник*, 1994, 1, с. 5–20 (съавт. Г. Атанасов).

Бележки към събитията в България и средновековната столица Търново в края на XIII – началото на XIV в. // *Търновска книжовна школа*. Т. 5. В. Търново, 1994, с. 527–534.

Бележки за събитията в поречието на Янтра през XII – XIII в. (с оглед на крепостта Ряховец и столицата Търново). // *Сборник „Ряховец“*. В. Търново, 1994, с. 148–159.

Бележки за прабългарите на Кубер и за присъствието на печенежки и кумански групи в днешна Македония (VII – XIII в.). // *Архив за поселищни проучвания*, 1994, 3–4, с. 95–110.

1995

Татарите на Ногай, България и Византия (60-те години на XIII в. – 1302 г.). // *Българите в Северното Причерноморие*. Т. IV. Съст. П. Тодоров. В. Търново, 1995, с. 121–130. ISBN 954-524-1276

От Пресиан I до Пресиан II. // *1100 години Велики Преслав*. Т. I. Отг. ред. Т. Тотев. Шумен, 1995, с. 240–249. ISBN 954-577-012-0.

Sur l'itineraire de l'armee tatare a travers la Bulgarie du Nord (Mesie et Dobroudja) en 1242. // *Добруджа/ Dobroudza*, 1995, 12, pp. 233–241 (avec G. Atanassov).

Les lois agraires de la dynastie Macedonienne et la politique sociale du tsar bulgare Pierre (927–969). // *СТЕΦΑΝΟΣ. Studia byzantina ac slavica Vladimiro Vavrinek ad annum sexagesimum quantum dedicata (= Byzantinoslavica, LVI)*. Praha, 1995, 103–105.

„Шарко добра коня...“ (Върху етимологията на един фолклорен образ). // *Палеобалканистика и старобългаристика*. Първи есенни национални четения „Проф. Иван Гълъбов“, 1991. В. Търново, 1995, с. 421–426.

1996

Средновековна България между татарската хегемония и османската експанзия. // *Османската инвазия на Балканите и края на среднове-*

ковната българска държава (= Трудове на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, 1994, 32/3. История). Под редакцията на Й. Андреев и Пл. Павлов. В. Търново: УИ „Св. св. Кирил и Методий“, 1996, с. 79–88. ISSN 0204-6369

Северните „варвари“ и Черноморието. Българското етническо и политическо присъствие в междуречието на Дунав и Днестър през XII – XIV в. // *Страници от историята на българите в Северното Причерноморие*. В. Търново: УИ „Св. св. Кирил и Методий“, 1996, с. 17–23, 68–78.

Към интерпретацията на някои археологически и нумизматични находки от Северното Черноморие (XIII – XIV в.). // *Българите в Северното Причерноморие. Изследвания и материали*. Т. 5. В. Търново: УИ „Св. св. Кирил и Методий“, 1996, с. 189–198. ISBN 954-524-1276

1997

Турската инвазия в Мала Азия, Византия и българите (краят на XI – тридесетте години на XIII в.). // *Българистични проучвания*. Т. 2. Актуални проблеми на българстиката и славистиката. Втора международна научна сесия, Велико Търново, 20–21 август 1996 г. Съст. Д. Кенанов, Ц. Иванова. В. Търново: ПИК, 1997, с. 333–347. ISBN 954-8258-86-2

Политическото наследство на Аварския каганат и българските владетели (IX–XI в.). // *Проблеми на прабългарската история и култура*. Т. 3. Четвърта среща по прабългарска археология и история. Шумен, 17–19 септември 1996 г. Шумен: ИК „Славчо Николов и сие“, 1997, с. 55–66.

Къде в „земята на русите“ е бил Иван Асен II? // *Епохи*, 1997, № 3–4, с. 103–110.

Куманите във Византийската империя (1237 – първата четвърт на XIV в.). // *Епохи*, 1997, № 1–2, с. 37–53.

За ролята на православната църква в отношенията на Византия и България със „Златната орда“ (XIII – XIV в.). // *Общото и специфичното в балканските култура до края на XIX в.* (Сб. в чест на 70-годишнината на проф. В. Тъпкова-Заимова). София: УИ „Св. Климент Охридски“, 1997, с. 177–185.

България и походите на „Златната орда“ срещу Византия през XIII – XIV в. // *Българите в Северното Причерноморие. Изследвания и материали*. Т. VI. В. Търново, 1997, с. 139–152.

1998

Повестта за българската царкиня Персика и българо-руските връзки през XVII – XVIII в. // *Българистични проучвания*. Т. 3. В. Търново, 1998, с. 197–212.

Забравен шедевър на българския „Златен век“. (Старобългарският превод на „История на Юдейската война“ от Йосиф Флавий.) // *Литературен форум*, 1998, бр. 32 (374), с. 1, 10 (съавт. с М. Спасова).

България, Византия и куманите (1186 г. – началото на XIV в.). Някои бележки с оглед на предисторията на българо-молдовските връзки. // *Relațiile Moldo-bulgarie în epoca medie și moderna*. Chișinău, 1998, pp. 43–50.

България, българите и средновековният свят. // *Ек*, 1998, № 3, с. 10–12.

1999

Християнското и имперското минало на българските земи в ойкуменичната доктрина на цар Симеон Велики (893 – 927). // *Източното православие в европейската култура*. Материали от Международната научна среща, посветена на 1100-годишнината от началото на Златния век на българската култура. Варна, 2–3 юли 1993. София: ИК „Гуторанов“, 1999, с. 111–115.

Травъл и въстанието на павликяните в България (1084 – 1086). // *Трудове на Катедрите по история и богословие* (Шуменски университет „Епископ Константин Преславски“), Т. 3. Шумен: „Антос“, 1999, с. 57–61.

Только „греком“ ли был Максим Грек? // *Седьмой международный симпозиум МАПРЯЛ'98*. Доклады и сообщения. Велико Търново, 1999, с. 260–263.

Само „грък“ ли е бил Максим Грек? // *Средновековните Балкани. Политика, религия, култура*. Доклади от научната конференция „Балканиите – кръстопът на политически, културни, етнически и религиозни отношения през Средновековието“, София, 18–19 юни 1998 г. Съст. С. Ракова, Л. Симеонова. София: АИ „Проф. Марин Дринов“, 1999, с. 173–179. ISBN 954-430-606-4

Превратът на Иван Владислав (Опит за нова интерпретация). // *Минало*, 1999, № 3, с. 16–24.

Константин II Асен – последният владетел? (За началото на турско-то робство – 1396, 1397 или 1422 г.). // *Български месечник*, 1999, № 10, с. 185–197.

България и „външните“ българи. // *Демократически преглед* (Пролет – лято 1999 г.). Т. I. № 39/40, с. 85–89.

Братята на цар Петър и техните заговори. // *История*, 1999, № 4–5, с. 1–6.

Бил ли е татаринът Чака български цар? // *Историческо бъдеще*, 1999, № 1–2, с. 71–75.

Бележки към Житието на св. Патриарх Ефрем като исторически извор и литературен паметник. // *Търновска книжовна школа*. Т. VI. В. Търново: УИ „Св. св. Кирил и Методий“, 1999, с. 439–450 (съавт. с В. Грудков).

2000

Методите на психологическа война във въстанието на Петър и Асен. // *Българска историческа библиотека*, 2000, № 2, с. 2–8.

Историята на българите като приказка. // *Ангел Каралийчев. Историята като приказка*; кн. 1. (Земята на българите), кн. 2. (Крилатият юнак). Съст. В. Попова. София: „Тангра/ТанНакРа“, 2000, с. 134–139. ISBN 954-9942-08-2

Заговорите на магистър Пресиан Българина. // *Български векове*, 2000, № 2, с. 56–66.

Държавите на Аспарух и Кубер – двете Бългarii на Балканите (Спорни въпроси и хипотези). // *Българска историческа библиотека*, 2000, № 3, с. 10–20.

2001

Св. Исая Серски и неговото житие. // *Преславска книжовна школа*. Т. 5. (Изследвания в чест на проф. д.и.н. Тотю Тотев). София, 2001, с. 283–295 (съавт. с В. Грудков).

Походите на Балканите на киевския княз Светослав и византийската окупация на североизточна България (968 – 971); България при цар Самуил и наследниците му (971/976 – 1018); Българи – духовни водачи на християнските народи; Българите на Балканите и в съседните земи в края на XX в.; Българите в съвременния свят. // *Българите (Атлас)*/

The Bulgarians (Atlas). София: „Тангра/ТанНакРа“, 2001, с. 96–99, 166–167, 222–223, 234–235.

Нормани и англичани в средновековна България. // *Викингите Мореплаватели, откриватели, създатели*. Материали от международна конференция проведена в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ 15–17 май 2000 г. София: УИ „Св. Климент Охридски“, 2001, с. 94–102.

Към тълкуването на една миниатюра от т.нар. Венециански псалтир на Василий II. // *Палеобалканистика и старобългаристика* (Втори есенни международни четения „Проф. Ив. Гълъбов“, 1996). В. Търново: УИ „Св. св. Кирил и Методий“, 2001, с. 329–342. ISBN 954-924-284-1

2002

Познати и „непознати“ български светци. // *Алманах „Родолубец“*. Т. 5. София, 2002, с. 78–84.

Кумани и алани във Второто българско царство (Някои паралели в историческото развитие на България и Унгария през XII – XIV в.). // *Българи и унгарци – 1000 години заедно. Olgyrok és magyarok – 1000 éve együtt*. Будапеща: Българско републиканско самоуправление – Изследователски институт на българите в Унгария, 2002, с. 9–18.

Архиепископ Сава Неманич, цар Иван Асен II и българо-сръбските църковни връзки през XIII – XIV в. // *Юбилеен сборник в чест на проф. Димитър Овчаров*. Велико Търново, 2002, с. 131–138. <<https://www.rastko.rs/rastko-bg/istorija/ppavlov-svsava.php>>

2003

Цар Самуил и „Българската епопея“. // www.novamacedonia.com/SAMUEL

Търновград и неговите сакрални покровители. // *Юбилеен сборник в чест на проф. Й. Йорданов*. В. Търново, 2003, с. 23–25.

Историческата памет за св. Методий и духовното единство на българите. // *Роден глас*, издание на Българската културно-просветна организация в Чешката република, 2003, № 1, с. 19–22.

Двама българи – митрополити на Молдова през XV в. // *Български хоризонти*, издание на Научното дружество на българистите в Молдова, 2003, № 4, с. 2–4.

Българо-хазарски взаимоотношения и паралели. // *Българи и хазари през Ранното средновековие*. София: „Тангра/ТанНакРа“, 2003, с. 114–141.

България, Римската църква и идеята за християнско единство. // *Хемус/Naetus*, 2003, № 1, с. 17–21. (на бълг. и унг. ез.) (Будапеща/Budapest).

2004

Светци и духовни водачи от Македония. // <http://www.makedonskatribuna.com/Bulg_Svetci_Makedonija.pdf> (Торонто, 2004).

Византийско-българският културен модел в средновековна Молдова (XIV – XV в.). // *Българите в Северното Причерноморие. Изследвания и материали*. Т. VIII. В. Търново: УИ „Св. св. Кирил и Методий“, 2004, с. 167–178.

2005

Щрихи към портрета на Вселенския патриарх Йосиф II. // *Acta Musei Varnaensis, III–1. Българските земи през Средновековието (VII – XVIII в.)*. Междунар. конференция в чест на 70-год. на проф. Ал. Кузев (2002 г.). Варна, 2005, с. 93–104.

Щрихи към „идеологическия портрет“ на цар Калоян. // *Епохи*, 2005, 1–2, с. 159–168.

Св. Патриарх Ефрем Сръбски – „добрият пастир от Търновската страна“. // *Известия на Исторически музей – Кюстендил*, 2005, X, с. 287–296.

Политиката на българските владетели към степните народи в защита на европейското пространство (VII – XIV в.). // *Български векове*, 2005, № 5, с. 42–53.

Непознати светини. // *Приносът на Историко-Юридическия факултет за развитието на българското образование и наука*. В. Търново: УИ „Св. св. Кирил и Методий“, 2005, с. 239–250. ISBN 954-616-139-X

Най-старите обитатели на българските земи. // *Naetus/Хемус* (Будапеща), 2005, № 3–4, с. 59–64 (на бълг. и унг. ез.).

„Българската хората ни е по-сладка...“. // *Културните текстове на миналото. Носители, символи и идеи*. Книга I. Текстовете на историята, историята на текстовете. Материали от юбилейната международна научна конференция в чест на 60-годишнината на проф. д.и.н. Казимир

Попконстантинов. В. Търново, 29 – 31 октомври 2003 г. Съст. Р. Костова. София: УИ „Св. Климент Охридски“, 2005, с. 235–246 (съавт. с К. Чакъров).

2006

On the Bulgarians – the nation that gave birth to John Atanasoff's father. // Burton, T. *World changer (Atanasoff and the computer)*. Sofia, 2006, pp. 13–29.

За старобългарския превод на „История на Юдейската война“ от Йосиф Флавий. // *LiterNet* (е-списание за литература, критика и хуманистаристика), 2006, бр. 9. ISSN 1312-2282 (съавт. с М. Спасова). < http://litenet.bg/publish13/p_pavlov/prevod.htm >

За д-р Дьорд Сонди. // *Haemus/ Хемус*, 2006, № 1, с. 48–50. (Будапеща/ Budapest).

България и нейните военни съюзници от Северното Причерноморие (XII – XIV в.). // *Българите в Северното Причерноморие*. Т. 9. Одеса, 2006, с. 49–60.

Sedentaires et nomades face à l'idée de la mer. // *Bulgaria Pontica Medii Aevi*, IV–V(2). София, 2006, с. 263–270.

„Повестта за българската царкиня Персика“ и историческата памет за княз Борис-Михаил. // *Тангра*. Сборник в чест на 70-годишнината на акад. Васил Гюзелев. София: УИ „Св. Климент Охридски“, 2006, с. 203–216.

2007

Цар Константин II Асен (1397–1422) – последният владетел на средновековна България. // *Дунав–Днестър/ Dunarea–Nistru* (Тараклийски държавен университет – Годишник. Т. I.). Кишинев, 2007, с. 22–33.

Научното и академично дело на проф. Василка Тъпкова-Заимова. // *Търновска книжовна школа*. Т. 8. В. Търново: УИ „Св. св. Кирил и Методий“, 2007, с. 15–20.

2008

Сърбия в политиката на княз Борис-Михаил и цар Симеон Велики. // *Християнската култура в средновековна България. Материали от национална научна конференция*, Шумен 2–4 май 2007 година по случай 1100 години от смъртта на св. княз Борис-Михаил (ок. 835 – 907 г.). Отг. ред. П. Георгиев. В. Търново: Фабер, 2008, с. 136–145. ISBN 978-954-775-978-7

Св. Теодосий Трапезундски – един малко известен българин от XIV в. // *България, Балканите, Европа – мит, история, съвремие*. Т. II. В. Търново, 2008, с. 53–60.

Пресиан II – последният владетел на Първото българско царство (1018 г.). // *Славистични проучвания*. Сборник в чест на XIV Международен славистичен конгрес. В. Търново, 2008, с. 253–265.

За българското духовно влияние в средновековна Молдова. // *Tara Moldovei in contextual civilizatiei europene (In honorem Gheorghe Gonta)*. Chisinau, ed. "Cartdidact". Chisinau / Кишинев, 2008, с. 132–139.

България до Бяло море в средата на XIV в. // *Известия на Регионален исторически музей – Велико Търново*, 2008, XXIII, с. 169–176.

Българи и руси през средните векове. // *България, Варна – Русия (от Средновековието до Ново време)*. Варна, 2008, с. 21–40.

Българи – духовни водачи в православна Европа по времето на св. Киприан, митрополит Московски. // *Киприанови четения*. В. Търново: УИ „Св. св. Кирил и Методий“, 2008, с. 325–342.

2009

Средец (София) в историята на Първото българско царство. // *1200 години Сердика – Средец – София в България*. Пловдив–София: Летера, 2009, с. 4–38.

Половцы во внутривполитической жизни Византии и Болгарии (XIII – XIV вв.). // *Stratum plus, Причерноморские этюды*. Санкт-Петербург, 2005–2009, № 6, с. 388–409.

Ивайло – „Смелото сърце“ на средновековна България. // *България – земя на блажени... In memoriam professoris Iordani Andreevi*. Международна конференция в памет на проф. д.и.н. Йордан Андреев. Велико Търново, 29–31 октомври 2009 г. отг. ред. Ив. Лазаров. В. Търново: ИВИС, 2009, с. 375–383.

За брака на цар Иван Асен II и Анна-Мария Арпад. // *Историк със съдба на творец и преподавател*. Сборник в чест на 60-ата годишнина на проф. д.и.н. Людмил Спасов. Т. I. В. Търново: Фабер, 2009, с. 27–34.

Врх Кадрафил и гробът на Хаджи Димитър. // *Кадрафил – върхът на безсмъртието*. Пловдив, 2009, с. 5–12.

Военачалници и съюзници кумани, татари и алани във Второто българско царство. // <https://liternet.bg/publish13/p_pavlov/buntari/voenachalnici.htm>

Бележки по въпроса за северната българска граница през XIII – XIV в. // *Приятели за науката*. Сборник в чест на проф. Тодор Балкански. В. Търново, 2009, с. 257–263.

Тюркофония в средновековой Болгарии и происхождение гагаузов. // *Болгары и гагаузы в многонациональной Молдове: история и современность*. Кишинев–Варна, 2010, с. 43–48. Вариант на бълг. ез. <http://liternet.bg/publish13/p_pavlov/gagauzi.htm>

Св. Иван Рилски – славата на София и цяла България. // *Будител*, 2010, № 3, с. 7–14.

Патриарх Ефрем, българинът от „Търновската страна“. // *Будител*, 2010, № 2, с. 53–57.

2011

Религиозният живот по българските земи и неговото духовно излъчване. // *Константин Рижов. Кой кой е в световната религия?* В. Търново: ИПК „Абагар“, 2011, с. 678–694.

За „латинските“ влияния в средновековна България и идеята за християнско единство. // *Будител*, 2011, № 3, с. 17–26. Същото в: *Литературен свят*, 2012 <http://literaturesviat.com/?p=48477>

Българо-татарските отношения и тяхното отражение в Тракия през XIII – XIV в. // *Стефан Захариев (Живот, дело, род)*. Научна сесия, посветена на 200-годишнината от рождението му. Пазарджик, 2011, с. 51–68.

България и Византия между татарската хегемония и османското завоевание (XIII – XIV в.). // *Proceedings of the 22nd International Congress of Byzantine Studies*. Sofia, 22–27 August 2011. Vol. III. Sofia, 2011, с. 78–79.

Tataro-Bulgarica – три етюда о болгарско-татарских контактах на Нижнем Дунае в XIII – XIV вв. // *Археология Евразийских степей*, вып. 13. Казань, 2011, 3–32 (съавт. Г. Атанасов).

„Слаб владетел“ ли е цар Борил (1207 – 1218)? // *Традиции и приемственост*. 50 години полувисше и висше образование в Източните Ро-

допи. Т. I. История. Кърджали–Велико Търново: „Фабер“, 2011, с. 249–258. Същото в: <http://literaturesviat.com/?p=69254>

2012

Цар Константин Асен във фокуса на предубедеността. // *Провалите в историята*. София, 2012, с. 106–112. <<http://lib.sudigital.org/record/18934/files/SUDGTL-BOOK-2012-034.pdf>>

Кракра Пернишки. // *Културна палитра*. Алманах. Перник, 2012, № 1–2, с. 255–256.

„Този народ чака да се бие, както се чака голям празник...“ (100 години от Балканската война). // *Будител*, 2012, № 3, с. 7–16.

2013

Хаджи Станьо Врабевски – един полузабравен съратник на Васил Левски. // *Будител*, 2013, № 3, с. 91–95.

Познатите и непознати български светини в Скопие. // *Ние в науката и науката в нас*. Сборник в чест на 50-год. на проф. д-р Петко Ст. Петков. В. Търново, 2013, с. 147–156.

Няколко бележки за Индже войвода. // *България: метрополия и диаспора*. Сборник по случай 65-годишнината на проф. д.и.н. Николай Червенков. Кишинев, 2013, с. 139–146.

Куманы (половцы) во внутреполитической жизни поздней Византийской империи XIII–XV вв. // *Сборник материалов международной научной конференции „Кипчаки Евразии: история, язык и письменные памятники“ / „Еуразия кыпшак тары: тарих, тил жэне жазба ескергкштері“*. Астана, 2013, с. 67–77.

Вселенският патриарх Йосиф II – духовен водач от европейска величина. // *Българското начало*. Сб. за 15-годишнината от основаването на Общобългарска фондация „Тангра/ТанНакРа“. София: „Тангра/ТанНакРа“, 2013, с. 242–259.

Владимировият кръст. // *Будител*, 2013, № 1, с. 25–31. Същото в: <<http://fakel.bg/index.php?t=2495>>; <http://dveri.bg/aqqu4>

Българи – духовни водачи на сърбите (XIV – XVIII в.). // *Българско средновековие: общество, власт, история*. Сборник в чест на проф. д-р Милияна Каймакова София: УИ „Св. Климент Охридски“, 2013, с. 453–465.

Бележки за личността и времето на цар Роман-Симеон (978 – 991). // *Триандафилло*. Юбилеен сборник в чест на проф. Христо Трендафилов. Т. 1. Шумен, 2013, с. 392–405.

2014

Цар Самуил и идеята за независимото Българско царство. // *Будител*, 2014, № 1, с. 7–12.

Съперничества и кървави борби за престола на Асеновци. // *Slavii in regiuna Carpato-Dunare: influente reciproce entice si culturale*. Chisinau, 2014, pp. 59–66. Chisinau/ Кишинев

Последните месеци и дни на цар Самуил. // *Будител*, 2014, № 2, с. 65–68.

От Парория и Търново до Печ и Раваница. // *Власт и моћ – властела Моравске Србије од 1365 до 1402 године*. Крушевац, 2014, с. 149–162.

Към пантеона на българските светци. Ефрем Печки и Теодосий Трапезундски (втората половина на XIV в.). // *Трети международен конгрес по българистика* (23–26 май 2013 г., София). Т. 20. Секция „История и археология“, подсекция „Българите през Средновековието“. София: УИ „Св. Климент Охридски“, 2014, с. 453–465.

Две християнски реликви от Дукля (дн. Черна гора), свързани с видни българи. // *Средновековният човек и неговият свят*. Сборник в чест на 70-ата годишнина на проф. д.и.н. Казимир Попконстантинов. Съст. и ред. Р. Костова. В. Търново: „Фабер“, 2014, с. 183–195.

2015

Щрихи към историческия портрет на св. Ромил Видински. // *Търновска книжовна школа*. Т. X. В. Търново, 2015, с. 680–696.

Цар Самуил – от битката при Ключ до смъртта му в Преспа (29 юли – 6 октомври 1014 г.). // *Хиляда години от битката при Беласица и от смъртта на цар Самуил (1014 – 2014)*. София: ИК „Гутенберг“, 2015, с. 92–100.

Св. Киприан, митрополит Московски, и някои видни негови съвременници. // *Россия–Болгария (Образы духовного единства)*. София: Изд. Подворье Патриарха Московского и всея Руси в Софии (Болгария), 2015, с. 124–139.

Петър и Асен – братята освободители (830 години от възобновяването на средновековната българска държава). // *Света гора*. Алманах за литература, наука и изкуство, 2014–2015, 13, с. 66–76 (съавт. Ив. Лазаров).

Още веднъж за браковете, дъщерите и „сватбите на Йоан Асен...“ // *Bulgaria Mediaevalis*. 2015, VI, с. 285–298.

Константинопольский вселенский патриарх Иосиф II– българин и духовный лидер европейского масштаба. // *Славянские чтения*, 2015, № 6 (12), с. 41–62.

България, Римската църква и идеята за християнско единство. // *Conservative Quarterly*, 2015, № 2, с. 29–39. Същото в: <<https://conservativeq.wordpress.com/2015-2/2-2015/pavlov/>>

Бележки за управлението на кан Маламир (831–836) и кавхан Исбул. // *Добруджа*, 2015, 30, с. 179–192.

Бележки за държавно-политическата идеология на Първото българско царство при цар Самуил и неговите наследници. // *Европейският Югоизток през втората половина на X – началото на XI в. История и култура*. Международна научна конференция, София, 6–8 октомври 2014 г.). Съст. В. Гюзелев, Г. Н. Николов. София: Военно издателство, 2015, с. 199–207.

2016

Спартак – идеята за един по-добър свят. // *Известия на Националния археологически институт (In honorem professoris Stanislav Stanilov)*, XLIII, 2016, с. 65–73.

Петър и Асен – освободителите на средновековна България. // *Великите Асеновци* (Сб. доклади от конференция, посветена на 830-годишнината от въстанието на Петър и Асен). Под ред. на Пл. Павлов, Н. Хрисимов, Н. Кънев. В. Търново: ИПК „Абагар“, 2016, с. 15–22 (съавт. Ив. Лазаров).

Българският Северозапад през IX – XI в. // *Ищван Ердейи. Съкровището от Над Сент Миклош*. Съст. Цв. Степанов) София: „Тангра/ТанНакРа“, 2016, с. 113–122.

Българите от Беломорска Тракия и турската експанзия в Мала Азия (краят на XIII – първата половина на XIV в.). // *Сборник „Тракия“*. Хасково, 2016. Т. 7. с. 43–62.

Българите и Печката патриаршия (XIV – XVIII в.). // *Сребърният век: нови открития*. Съст. А. Милтенова. София: ИК „Гутенберг“, 2016, с. 245–255.

„Първостепенний знаменосец“ Васил Левски. // *Известия на Исторически музей – Чипровци*, 2016, 2, с. 43-60. Същото във: *Везни*, 2017, № 9, с. 58-68; Същото в: *Научно дружество на българистите в Република Молдова*, бр. 18, февруари 2017 г. <<http://ndb.md>>

2017

Тюркофонията в средновековна България и произходът на гагаузите. // *Българска история*, 06.10.2017: <https://bulgarianhistory.org/proizhodka-gagauzite/>

Травъл и въстанието на павликяните в България. // *Българска история*, 2017: <https://bulgarianhistory.org/pavlikiani-vustanie-travyl/>

Татаринът Чака не е български цар. // *Българска история*, 6.03.2017: <https://bulgarianhistory.org/tatarinat-chaka-ne-e-bulgarski-tzar>

Някои бележки за дейността на Васил Левски в Добруджа и Бесарабия. // *Добруджа*, 2017, 32, с. 424–434.

Куманите – съюзниците на първите Асеневци. // *Българска история*, 2017, № 2, с. 80–87. (Специален брой: Десетилетието на цар Калоян.) ISSN 2367-864X

Куберова България (VII – IX в.). // *Славянские чтения*, 2017, № 10 (16), с. 139–155. ISSN 1857-4580 (Кишинев).

Интриги и преврати в „ханския стан“ Плиска. // *Българска история*, 2017: <https://bulgarianhistory.org/intrigi-prevrati-pliska/>

Иван Владислав срещу Гаврил Радомир. // *Българска история*, 9.10.2017: <https://bulgarianhistory.org/ivan-vladislav-gavril-radomir/>

Ивайло – „Смелото сърце“ на средновековна България. // *Българска история*, 6.03.2017: <https://bulgarianhistory.org/ivaylo-smeloto-syrtze-na-bulgaria/>

За т.нар. революционни „кръжоци“ в някои български градове, комитетите на Левски и Априлското въстание. // *Град и памет*. Т. 3. Пазарджик, 2017, с. 312–323.

За името „Левски“. // *Будител*, 2017, № 1 (януари – март), с. 7–10.

За българските характеристики на Печката патриаршия. // *История, култура, меди*. Юбилеен сборник в чест на Горан Благов. София, 2017, с. 51–62.

Двете български държави на Балканите през VII – IX в. и връзките между тях. // *Аристократи и воини. Сребърните колани на българите, VII – VIII в.* София, 2017, с. 5–23 (на бълг. и англ. ез.).

Васил Левски – творец и водач на българската национална революция. // *Летописи*, издание на Българската академия на науките и изкуствата, 2017, № 2, с. 16–25. http://www.basa.bg/images/files/Letopisi_02_2017.pdf

180 години по-късно: какво още не знаем за Апостола? // *Българска история*, 2017, № 1, с. 42–44.

„Слаб“ владетел ли е цар Борил? // *Българска история*, 2017: <<https://bulgarianhistory.org/slab-vladetel-li-e-boril/>> Също: <http://bultimes.eu/>

„Граничарят“ Нестор. // *Българска история*, 2017: <http://monarh1991.blog.bg/history/2017/11/05/buntyt-na-granicharia-nestor-prof-plamen-pavlov-bylgarska-is.1575823>

„Армията“ на Левски. // *Васил Левски и Вътрешната революционна организация в борбата за национално освобождение*. Национална научна конференция, посветена на 180-годишнината от рождението на Апостола на свободата. Карлово, 22–23 юни 2017 г. Ред. кол. Пл. Митев и др. София: „Златен змей“, 2017, с. 37–52.

2018

Трети март – българският ден (140 години от Освобождението). // *За буквите*, 2018, № 54, с. 10.

Прочути хайдушки войводи или за „вродената любов към свободата...“ // *Везни*, 2018, № 7, с. 26–30.

По въпроса за евентуалното пътуване на Васил Левски в Бесарабия. // *Българите в Северното Причерноморие*. Т. 13. Одеса–Велико Търново, 2018, с. 41–47.

Още веднъж за познанството и контактите между Ботев и Левски. // *Христо Ботев – 170 години от рождението*. Национална конференция за 170-годишнината от рождението на Христо Ботев. Калофер: Издание на Национален музей „Христо Ботев“ – Калофер, 2018, с. 22–32.

Някои бележки за българската власт отвъд Тимок и Морава (краят на VII – средата на IX в.). // *Българското царство*. Сб. в чест на 60-та годишнина на доц. д-р Георги Н. Николов. Отг. ред. А. Николов. София: УИ „Св. Климент Охридски“, 2018, с. 304–314.

Константин и Фружин – залезът на средновековната българска държавност. // *Българска история*, 2018, № 1 (5). Трагедия и слава: залезът на средновековна България. с. 56–61. ISSN 2367-864X

Кан Тервел и неговите съвременници. // *Ави-Тохол*, 2018, 42, с. 29–32. ISSN 1312-2185

За ролята на номадите маджари и печенези в българо-византийските отношения при цар Симеон Велики (893 – 927). // *Симеонова България в историята на европейския Югоизток. 1100 години от битката при Ахелой*. Съст. А. Николов, Н. Кънев. Т. II. В. Търново: „Фабер“, 2018, с. 96–106. ISBN 978-619-00-0832-3

За Еленската „даскалоливница“ и нейната роля във възрожденските процеси. // *Годишник на Историческия факултет на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“*, год. I (XXXIII), 2017. Изследвания в чест на 60-годишнината на проф. д.и.н. Иван Тютюнджиев. В. Търново: УИ „Св. св. Кирил и Методий“, 2018, с. 615–620. ISSN 2603-3534

Един град, един храм, една гимназия и тяхната българска същност. // *160 години Болградска гимназия „Георги Раковски“*. София: Министерство на образованието и науката, 2018, с. 3–6.

Високите Западни Родопи през Средновековието. // *Епохи*, XXIII (2015), 2018, № 1, с. 477–480 (съавт. Димо Чешмеджиев).

Васил Левски и зографите от Галичник. // *Годишник на Историческия факултет на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“*, год. II (XXXIV), 2018. Изследвания в чест на проф. д-р Красимира Мутафова. В. Търново: УИ „Св. св. Кирил и Методий“, 2018, с. 667–673. ISSN 2603-3534

Васил Левски – стратег на националната революция в „Отечеството Българско“ – Мизия, Тракия, Македония. // *Сборник „Тракия“*. Т. 8.

2018, с. 7–29. ISSN 1312-1979. Публикация в интернет като pdf: <http://macedonia.krora.com/tr/trakija_8_2018.pdf>

Арбанаси – център активности християнското общество и православно църква в XVI – XVIII вв. // *Славянски четения* (Кишинев), 2018, № 11 (17), с. 84–95. ISSN 1857-4580

140 години свободна България. // *Будител*, 2018, № 1, с. 7–11. Също: *Дебати*, 3.03.2018: <https://debat.bg/spetsialno-za-debat-bg-140-godini-svobodna-bulgaria/>

2019

Сто и петдесет години от подвига на Хаджи Димитър, Стефан Караджата и техните четници. // *Обединената чета на Хаджи Димитър и Стефан Караджата (1868 г.)*. Под ред. на Пламен Павлов и Пламен Митев. София: Фондация „Българска памет“, 2019, с. 7–16. ISBN 978-619-7447-02-6

Още веднъж за Васил Левски като революционен водач и политик с държавническо мислене. // *Буджак: от миналото до настоящето*. Сборник статии към 80-годишнина на Ивана Федоровича Грека. Кишинев, 2019, с. 204–212. ISBN 978-9975-3344-2-6

Някои бележки за култа към св. Филотея Търновска. // *Сб. доклади от научна конференция* (05.12.2019 г., В. Търново). Научна конференция посветена на 180-годишнината от основаването на училището при храма „Св. Николай“ във Велико Търново (2019 г.). В. Търново: ИПК „Абагар“, 2019, с. 118–127. ISBN 978-619-168-245-4

Лабиринт от заплетени връзки (Цар Георги Тертер и неговата династия). // *National Geographic – България*, 2019, № 11, с. 66–71. ISSN 1312-6571

За култа към св. Филотея Търновска в средновековна България и Влахия. // *В поисках сущности*. Сборник статии в чест на 60-годишнина на Н. Д. Русева. Stratum plus, 2019, с. 361–366. ISBN 978-9975-3343-1-0

Грузинци и алани в българо-византийските войни в края на XII - началото на XIII в. // *Antiharismatos Episfragis* (В чест на 70-годишнината на проф. д.и.н. Иван Йорданов). Шумен, Шуменски университет „Епископ Константин Преславски“ – Научен център по византистика, 2019, с. 403–409. ISBN 978-619-201-348-6

Град Елена и родът Кършовски. // *Будител*, 2019, № 3–4, с. 99–106.

Власт и страст... Царица Анна-Неда и нейните скандални родители. // *Годишник на Историческия Факултет на Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“*, год. III (XXXV), 2019 (Изследвания в чест на 65-годишнината на проф. д-р Мария Иванова), В. Търново, 2019, с. 307–312. ISSN 2603-5065

„Най-дръзновеният от революционерните началници...“. // *Апостолът*. Юбилеен вестник по случай 182 години от рождението на Васил Левски. Карлово – София, 2019, с. 3–5.

2020

Хаджи Станьо Врабевски и «арсеналът» на Тетевенския революционен комитет (1872 г.). // *Годишник на Историческия факултет на Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“*, год. IV (XXXVI), 2020. (Изследвания в памет на проф. д.и.н. Иван Стоянов). В. Търново, 2020, с. 139–144. ISSN 2603-3534 (Print), 2603-5065 (online)

Спартак – битката за един по-добър свят. // *National Geographic – България*, 2020, с. 28–39. ISSN 1312-6571

Римският „дисидент“ Авъл Кремуций Корд в полезрението на Христо Ботев. // *От Залмоксис до Кетцалкоатл* (Изследвания в чест на 65-годишнината на доц. д-р Стефан Йорданов). В. Търново: ИТИ, 2020, с. 887–891. ISBN 978-619-7602-01-2

Пътят на Ивайло към Царевец. // *National Geographic – България*, 2020, № 3, с. 28–37.

Момчил – защитникът на Родопите и Беломорието. // *Сб. Тракия*. Т. 10. 2020, с. 60–76. ISSN 1312-1979 В интернет: <http://macedonia.kroraina.com/tr/10/trakija_10_4.pdf>

Васил Левски и комитетите на Вътрешната организация като военни структури. // *150 години Вътрешната революционна организация*. Сб. с доклади от научната конференция „Изграждане и дейност на Вътрешната революционна организация (1869 – 1876)“, 8 май 2019 г., Плевен. Плевен: Регионален исторически музей – Плевен, 2020, с. 19–31. ISBN: 978-619-00-1182-8

Magna silva Bulgarica/ Великата Българска гора. // *National Geographic – България*, 2020, с. 69–77. ISSN 1312-6571

2021

Сръбската кралица Белослава (1234–1243), дъщеря на цар Иван Асен II. // *Известия на Националния исторически музей*, 2021, XXXIII (Юбилеен сборник в чест на Бони Петрунова) с. 538–546. (на бълг. и англ. ез.), ISSN 1311-5219

Раковски – будителят на нацията. // *Форум*, 2021, № 6, с. 16–18. ISSN 2367-9271

Обиколките на Левски. // *География, геополитика и общественото развитие*. Юбилеен сборник в чест на 60-годишнината на проф. д.н. Атанас Дерменджиев. В. Търново: УИ „Св. св. Кирил и Методий“, 2021, с. 52–58. ISBN 978-619-208-253-6

Оазис на националната памет, изкуство и оптимизъм. // *Музейното списание*, 2021, № 10 (Музей на народните художествени занаяти и приложните изкуства – Троян), с. 71–72. ISSN 2367-5349

Македония в епохата на Българското средновековие. // *България и Македония. История и политика*. Първа част. София: „Тангра ИК“, 2021, с. 75–126. ISBN 978-619-91801-1-2

Легията на Раковски – първообраз на българската държавност и армия. // *За буквите*, год. XLIII, 2021, с. 7. ISSN 1312-3785 (отделни издания на бълг. и англ. ез.).

Какво знаем и какво не знаем за Иван Асен II? // *National Geographic – България*, 2021, № 6, с. 26–37. ISSN 1312-6571

Ислямът и българите – ранни контакти и характерни случаи на промяна на вярата (до средата на XV в.). // *Българският ислям*. Съст. Г. Кулов. Кърджали–Габрово, 2021, с. 85–103. ISBN 978-954-490-718-1

Георги Раковски и Васил Левски – водачите на българската национална революция. // *Георги Стойков Раковски – 200 години безсмъртие*. София: Военна академия „Г. С. Раковски“, 2021, с. 26–32. ISBN 978-619-7478-66-2

Българският въпрос в Южна (Егейска) Македония в светлината на най-нови данни. // *Румен Иванов. Невидимите българи в Южна Македония*. Плевен: „Еделвайс“, 2021, с. 6–10. ISBN 978-619-7186-45-1

Бележки към някои от новооткритите документи за Васил Левски и комитетската организация в България. // *Васил Левски, комитетската*

организация и османската власт (1872 – 1873). София: Национален музей „Васил Левски“, изд. „Златен змей“, 2021, с. 29–35. ISBN 978-954-776-057-8

„Този, който пръв ни повика в народен живот...“ (Иларион Макариополски). // *150 години Българска Екзархия – държавност и национален идеал*. Сб. с доклади от научна конференция. Троян–В. Търново: Фабер, 2021, с. 61–66. ISBN 978-619-00-1367-9

„Един само буден сред толкова спящи...“. Георги Раковски – будителят на нацията. // *Будител*, 2021, № 1, с. 7–12. ISSN 1312-7829

2022

Участието на македонските българи в Съединението на Източна Румелия с Княжество България. // *Light, mehr Light!* (В памет на проф. Милен Куманов). София: АИ „Проф. Марин Дринов“ – „За буквите – О писменехъ“, 2022, с. 1446–1448 ISBN 978-619-185-558-2 Е ISBN 978-619-185-559-9

Съкровищница на националното и световното културноисторическо наследство. // *Известия на Регионален исторически музей – В. Търново*, т. XXXVII, 2022, с. 249–253. ISSN 1313-6690

Поп Пунчо – съвременник и последовател на Паисий. // *Будител*, 2022, № 2, с. 35–40. ISSN 1312-7829

Още веднъж за контактите между Раковски и Левски. // *Българско възраждане. Идеи, личности, събития*. Т. 17. (Сб. от научна конференция „Градът Ловеч като център на Българския централен революционен комитет, столица на Васил Левски и роден град на поборника Тодор С. Киров“, 2021). Ловеч, 2022, с. 6–14. ISBN 978-619-7442-73-1

Към личностната характеристика на Хаджи Димитър и Стефан Караджата. // *Четите и четническата тактика в националноосвободителните борби на българския народ през XIX век*. Посвещава се на 180-годишнината от рождението на Хаджи Димитър и Стефан Караджа. Сливен: Регионален исторически музей „Д-р Симеон Табаков“, 2022, с. 14–26. ISBN 978-619-168-317-8

Загадката „Крън“ намира своя отговор. // *Будител*, 2022, № 4, с. 101–104. ISSN 1312-7829

За четническия период в биографията на Васил Левски. // *Васил Левски, четническите акции и комитетското дело 1867 – 1873 г. Нови документи и изследвания*. Т. 2. София – Карлово: „Златен змей“; Национален музей „Васил Левски“, 2022, с. 20–29. ISBN 978-954-776-062-2

Георги Раковски – предвестникът на модерна България. // Сборник „Тракия“. Т. 9. Хасково, 2022, с. 68–81. ISSN 1312-1979